

ДЕСЕТИ ЦАР-ШИШМАНОВИ ДНИ В САМОКОВ

ТРИДЕСЕТ И ШЕСТИ НАУЧНИ ЧЕТЕНИЯ НА АСОЦИАЦИЯ ЗА АНТРОПОЛОГИЯ,
ЕТНОЛОГИЯ И ФОЛКЛОРИСТИКА „ОНГЪЛ“

ПОСВЕТЕНИ НА

1100-ГОДИШНИНАТА ОТ УСПЕНИЕТО НА СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ
(ОК. 840–916 Г.), 100-ГОДИШНИНАТА ОТ РОЖДЕНИЕТО НА МУЗИКАЛНИЯ
ФОЛКЛОРИСТ ЕЛЕНА ВАСИЛЕВА СТОИН (1915–2012) И 25-ГОДИШНИНАТА ОТ
СЪЗДАВАНЕТО НА АСОЦИАЦИЯ „ОНГЪЛ“

С ПОДКРЕПАТА НА

ОБЩИНА САМОКОВ

ГРАДСКИ ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ – САМОКОВ

„ЕКИП 123“ ЕООД

ИМПРЕСАРСКО-ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА „РОД“

**ПРОЕКТ „СТРАДАНИЕ И СПАСЕНИЕ“ НА СДРУЖЕНИЕ „ЕВРОПЕЙСКИ
ПРОСТРАНСТВА 21“ – РУСЕ**

Участници от българска страна от:

Асоциация за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл“

Семинар по практическа етнология и медиевистика „Проф. д-р Иван Шишманов“

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

Югозападен университет „Неофит Рилски“

Кирило-Методиевски научен център – БАН

Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН

Институт за математика и информатика – БАН

Институт по физика на твърдото тяло при БАН

Национален институт по геофизика, геодезия и география – БАН

Национален институт за изследване на изкуствата – БАН

Национална художествена академия

Национален исторически музей

Национален дворец на културата

Регионален исторически музей – Русе

Регионален исторически музей – Благоевград

Регионален исторически музей – Враца

Регионален исторически музей – Сливен

Градски исторически музей – Самоков

Бачковска света обител „Успение на Пресв. Богородица“

СОУ „Христо Ботев“ – Русе

Сдружение „Фабрика за идеи“

Град Варна, Дупница, Самоков, София

Чуждестранни участници от:

Universität Freiburg, BR Deutschland

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, Polska

Государственный республиканский центр русского фольклора Министерства культуры
Российской Федерации

Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, Р. Македонија

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, Р. Македонија

Институт за национална историја – Скопје, Р. Македонија

Институт за старословенска култура, Прилеп, Р. Македонија

Локален археолошки и историски музеј „Теракота“ – Винаца, Р. Македонија

Национална установа Археолошки музеј на Македонија

Национална установа Музеј Гевгелија, Р. Македонија

Гр. Охрид, Р. Македонија

ПРОГРАМА

НА МЕЖДУНАРОДНИЯ НАУЧЕН СИМПОЗИУМ

ЕТНОЛОГИЯ И ФИЛОЛОГИЯ. 25 ГОДИНИ АСОЦИАЦИЯ „ОНГЪЛ“

И ФЕСТИВАЛА ЗА КЪСОМЕТРАЖЕН ФИЛМ И ФОТОГРАФИЯ

БАЛКАНСКА КУЛТУРНА ФИЛМОТЕКА, XI СЕЗОН

САМОКОВ, 30. СЕПТЕМВРИ – 2. ОКТОМВРИ 2016 Г.

КОНФЕРЕНТНИТЕ ЗАЛИ НА ХОТЕЛ АРЕНА САМОКОВ

Петък, 30. септември 2016 г.

10.00.

Първа конферентна зала

Откриване на Десетите Цар-Шишманови дни в Самоков

Първа секция – „Зографска“ в чест на 1100-годишнината от Успението на св. Климент Охридски и 80-годишнината на доц. д-р Елена Коцева-Арнаудова

Водещ: проф. д-р Маргарет Димитрова, Софийски университет „Св. Климент Охридски“

10.20. Ивета Рашева (Кирило-Методиевски научен център – БАН) – По въпроса за избора на св. Климент Охридски за патрон на Софийския университет – статии в периодичния ни печат (1936–1941 г.)

10.30. Андрей Бояджиев (Софийски университет „Св. Климент Охридски“) – Словото за архангелите Михаил и Гавриил от Климент Охридски в Зографския сборник

10.40. Димитър Илиев (Софийски университет „Св. Климент Охридски“) – Нови сведения за произхода на Зографското евангелие от X век според приписка в старопечатна книга от библиотеката на манастира „Зограф“ (инвентарен № 19023)

10.50. Андрей Бобев (Кирило-Методиевски научен център – БАН) – Къ чюдеси чүдо стече сѧ. Молебен канон към св. Козма Зографски

11.00. – 11.30. Дискусия и почивка

Водещ: доц. д-р Андрей Бояджиев, Софийски университет „Св. Климент Охридски“

11.30. Маргарет Димитрова (Софийски университет „Св. Климент Охридски“) – Късни ръкописни требници в библиотеката на Зографския манастир

11.40. Любка Ненова (Югозападен университет „Неофит Рилски“) – Ръкопис № 121 от библиотеката на Зографската света обител

11.50. Гоце Ристески (гр. Охрид, Р. Македония) – Творческо-редакторската дейност на музикоучителя Манасий Поптеодоров и нотираната служба на св. Климент Охридски

12.00. Елена Коцева (гр. София) – Говедари, козари, каменари и биволари в защита на царщината

12.10. Дискусия

12.30.

Първа конферентна зала

Балканска културна филмотека

Водещ: Янина Танева, Председател на Сдружение „Фабрика за идеи“

„Забравено богатство“ – филм за целите, дейностите и резултатите на „Резиденция Баба 2015“ – проект на Сдружение „Фабрика за идеи“. Продуцент Гена Трайкова. Оператор Павел Баев. Репортер: Марина Евгениева. bTV Репортерите.

Интернет източник: <http://www.btv.bg/video/shows/btv-reporterite/videos/btv-reporterite-zabraveno-bogatstvo.html>

13.00. – 15.00. Обедна почивка

15.00.

Първа конферентна зала

Втора секция

Водещ: доц. д-р Константин Рангочев, Институт за математика и информатика – БАН, Асоциация за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл“

15.00. Теодор Пеев (Бачковска света обител „Успение на Пресв. Богородица“) – Критско и венецианско влияние в Бачковския манастир

15.10. Григор Григоров (Югозападен университет „Неофит Рилски“), Лора Ненковска (Национален исторически музей) – Визуализация на демоничното в румънски и български стенописи от XIV–XIX в.

15.20. Иванка Гергова (Институт за изследване на изкуствата – БАН) – Строеж на църква за 40 дни

15.30. Катерина Младеновска-Ристовска (Институт за национална история, Скопие, Р. Македония) – Култот на Сонцето кај античките Македонци

15.40. Юлияна Иванова (Локален археологически и исторически музей „Теракота“, Винаца, Р. Македония) – Архангел Михаил – закрилник на градот Винаца

15.50. – 16.20. Дискусия и почивка

Водещ: докт. Веселин Хаджиангелов, Градски исторически музей – Самоков

16.20. Кристиан Блажевски, Яким Доновски (Университет „Гоце Делчев“, Шип, Р. Македония) – Религија и култови во Македонија од I до III век

16.30. Трайче Нацев (Университет „Гоце Делчев“, Шип, Р. Македония), Драган Веселинов (Университет „ЕвроБалкан“, Скопие, Р. Македонија) – Културната историја на градот Штип од антиката до доаѓањето на османлиите

16.40. Владимир Демирев, Никола Сираков (Регионален исторически музей – Сливен) – Каменно стадо („Господ ма пусна“)

16.50. Михаил Христов (гр. Варна), Константин Рангочев (Институт за математика и информатика – БАН, Асоциация за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл“), Росен Р. Малчев (Асоциация за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл“) – Неизвестно за науката гробишно съоръжение от землището на с. Югово, общ. Лъки, Средните Родопи

17.00. Любомир Цонев (Институт по физика на твърдото тяло – БАН) – Ориентацията на ислямските надгробия като допълнителна възможност за етноконфесионални изследвания

17.10. Зорница Пранджева (Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“) – Аллах в католическата църква

17.20. – 17.40. Дискусия и почивка

Заб. Следва филм от Балканската културна филмотека в Първа конферентна зала.

15.00.

Втора конферентна зала

Трета секция

Водещ: доц. д-р Веселка Тончева, Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН

15.00. Илия Борисов (Регионален исторически музей – Благоевград) – Една художествена колекция (Колекцията на галерия „Стоян Сотиров“ – Благоевград в художествения живот на Югозападна България)

15.10. Елка Минчева (Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН) – Ex voto – пътят към една изложба

15.20. Йоанна Цекова (Софийски университет „Св. Климент Охридски“) – Словото в цивилизацията на зрелището

15.30. Елена Михайлова (Софийски университет „Св. Климент Охридски“) – За структурната адаптация на един приказен сюжет към анимационния

Илюстративна прожекция на анимационния филм „Умная дочка (цикъл „Гора самоцветов“). Интернет източник: <https://www.youtube.com/watch?v=WQxWXpFkbXw&list=PLZwvWi3HaFP8itcctvcpyScVIUIdXQ2TW&index=4>

15.50. Гургана Цонева (Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“) – Име и идентичност – наблюдение върху особеностите на именната система в района на Мики (Мустафчево), Помакохория, Северна Гърция

16.00. – 16.30. Дискусия и почивка

Водещ: докт. Андрей Бобев, Кирило-Методиевски научен център – БАН

16.30. Александра Иполитова (Държавен републикански център по фолклор, Руска федерация) – Фитоним *адамова глава* в руских рукописных травниках XVIII–XIX вв.

16.40. Яна Сивилова (Софийски университет „Св. Климент Охридски“) – Произходът на фразеологизмите между филологията и фолклористиката

16.50. Евгени Марушев (гр. Дупница) – Отворен днешен прочит на затворено вчерашно всеизвестно

17.00. Оливер Цацков (Университет „Гоце Делчев“, Щип, Р. Македония) – Иновации во историјата – процес со трајни и позитивни вредности

17.10. – 17.40. Дискусија и почивка

Заб. Следва филм от Балканската културна филмотека в Първа конферентна зала.

17.40.

Първа конферентна зала

Балканска културна филмотека

Водещ: д-р Владимир Демирев, Регионален исторически музей – Сливен

„Герман от с. Трапоклово, Сливенско“. Етнологички филм. Автор: Владимир Демирев, Регионален исторически музей – Сливен.

18.00.

Първа конферентна зала

Водещ: д-р Росен Р. Малчев, Асоциация за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл“

Присъждане на Наградата за 2016 година на името на проф. Тодор Иванов Живков, д-р – за принос към българската етнология и медиевистика

19.00. Коктейл за участниците в Десетите Цар-Шишманови дни

Събота, 1. октомври 2016 г.

10.00.

Първа конферентна зала

Четвърта секция

Водещ: д-р Росен Р. Малчев, Асоциация за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл“

10.00. Светла Дживтерева (Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“) – Териториално разпределение на българските народни песни според функциите им (По данни от Архив на Катедра Българска литература при ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“)

10.10. Тодор Моллов (Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“) – Третият в кладенеца (Календарно-астрономическа основа на мотива)

10.20. Денис Исаев (Регионален исторически музей – Благоевград) – Възможни етнокултурни взаимодействия, съхранени у епоса „Веда Словена“

10.30. Веселка Тончева (Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН) – Етноложки теренен отчет: Експедиции в Долни Дебър, Албания (2015–2016)

10.40.

Първа конферентна зала

Балканска културна филмотека

Водещ: доц. д-р Веселка Тончева, Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН

„Две къщи и половина“ – филм за теренните етноложки експедиции на екип в състав Веселка Тончева, Вяра Калфина, Димитър Василев и Ивайло Марков в областта Долни Дебър, Р. Албания, през 2015 и 2016 г., финансирани от Асоциация за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл“.

Сценарий: Веселка Тончева. Режисьор по монтажа и музиката: Екатерина Минкова.

11.00. – 11.30. Дискусия и почивка

Водещ: гл. ас. д-р Светла Дживтерева, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

11.30. Красимир Асенов (Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“) – Куфарната търговия – феномен на прехода или възстановяване на културна традиция

11.40. Димитър Панчев (Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“) – Активистката етнография и „убийството на метода“

11.50. Димитър Добревски (Национална художествена академия) – Актуални изменения в модела на индустриалния дизайн у нас

12.00. Владимир Власков (Национален институт по геофизика, геодезия и география – БАН) – Характеристики на температурния режим в град София за периода 1996–2015 г.

12.10. – 12.40. Дискусия

12.40.

Първа конферентна зала

Водещ: д-р Снежана Йовева-Димитрова, Национален дворец на културата

Представяне на сборника „Българите в чужбина. Толкова близо, толкова далече“. С., 2016 г. Съставител: д-р Снежана Йовева-Димитрова. Издание на Държавната агенция за българите в чужбина. Издател: Импресарско-издателска къща „Род“

13.00.

Първа конферентна зала

Водещ: д-р Росен Р. Малчев, Асоциация за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл“

Присъждане на Наградата за 2016 година на името на Бойка Добрева и Димитър Добрев за изявен млад изследовател в областта на етнологията и медиевистиката

13.15. – 15.00. Обедна почивка

15.00.

Първа конферентна зала

Пета секция – „Самоковска“, посветена на 100-годишнината от рождението на музикалния фолклорист Елена Василева Стоин (1915–2012) и 25-годишнината от създаването на Асоциация „Онгъл“

Водещ: проф. д-р Тодор Моллов, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

15.00. Десислава Тихолова (Регионален исторически музей – Русе) – Самоков – музикални портрети и рецепции

15.10. Искра Тодорова (Регионален исторически музей – Русе) – Самоков – културна топография. Динамика на номинационните процеси

15.20. Веселин Хаджиангелов (Градски исторически музей – Самоков) – Последният етап от обитаването на Шишманово кале, Самоковско

15.30. Иван Ненов (гр. Самоков) – Ще бъде ли разкрита „Българската Троя“? (По материали от с. Доспей, Самоковско)

15.40. – 16.10. Дискусия и почивка

Водещ: Искра Тодорова, Регионален исторически музей – Русе

16.10. Етнологички теренен отчет. Експедиция в с. Гуцал, общ. Самоков, 2016 г. Симона Петрова, Ирена Минчева, Йоана Стоянова, Миглена Николаева

16.20. Георги Захов (гр. Самоков) – Светите места на село Драгушиново

16.30. Етнологички теренен отчет. Експедиция в с. Долни Окол, общ. Самоков, 2016 г. Цветомира Кюркчиева, Биляна Тодорова, Радина Иванова

16.40. Цветелина Димитрова (Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН) – Храмова история и локална идентичност – II (По примера на с. Сапарево, общ. Сапарева баня)

16.50. – 17.10. Дискусия

Заб. Следва филм от Балканската културна филмотека в Първа конферентна зала.

15.00 ч.

Втора зала

Шеста секция

Водещ: проф. д-р Николай Ненов, Регионален исторически музей – Русе

15.00. Емил Сламков (Музей на гр. Гевгелия, Р. Македония) – Прилог за идентификација на античка Гортинија

15.10. Бошко Ангеловски (Институт за старославянска култура, Прилеп, Р. Македония) – Археолошки истражувања на локалитетот Дрма – Бадер, с. Бадер

15.20. Илинка Атанасова (НУ Археологически музей на Македония, Р. Македония) – Символиката и култната примена на каменот и земјата преку примерот на Спанчевските фигуринки (Релации со обичаите и верувањата зачувани кај шопите)

15.30. Магдалена Манаскова (Локален археологически и исторически музей „Теракота“, Винаца, Р. Македония) – Црквите и манастирите во фолклорната традиција на македонскиот народ

15.40. Силвия Гарванска, Недка Димитрова (Регионален исторически музей – Враца) – Традиционни сватбени обичаи на власите од Северозападна Бугарија (Паралели со традиционната врачанска сватба)

15.50. – 16.20. Дискусија и почивка

Водещ: Симона Петрова, Семинар по практическа етнологија и медијевистика „Проф. д-р Иван Шишманов“

16.20. Михаела Виденова (Институт за етнологија и фолклористика со Етнографски музей – БАН) – Дарјаването во бугарските традиционни обредни лечебни русалијски игри. Психоантропологичен анализ

16.30. Цветомира Кюркчиева (Великотърновски универзитет „Св. св. Кирил и Методиј“) – Самодивата во народните предания и легенди

16.40. Александър Димитриевски (Универзитет „Св. св. Кирил и Методиј“, Скопие, Р. Македония) – Чалгиската музичка традиција во Македонија низ примерот на Велешката чалгија

16.50. Николай Ненов (Регионален исторически музей – Русе) – Мазето на социализма

17.00. – 17.15. Дискусия

Заб. Следва филм от Балканската културна филмотека в Първа конферентна зала.

17.20.

Първа конферентна зала

Балканска културна филмотека

Водещ: д-р Владимир Демирев, Регионален исторически музей – Сливен

„Гергьовден в с. Бяла, Сливенско“. Етноложки филм. Автор: Владимир Демирев.

17.40.

Първа конферентна зала

Водещ: доц. д-р Константин Рангочев, Асоциация за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл“

Присъждане на Наградата за най-добър филм, представен на Балканската културна филмотека, XI сезон

19.00. Коктейл за участниците в Десетите Цар-Шишманови дни в Самоков

Неделя, 2. октомври 2016 г.

10.00.

Първа конферентна зала

Седма секция

Постер сесия

Водещ: д-р Росен Р. Малчев, Асоциация за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл“

10.00. Константин Рангочев (Институт за математика и информатика – БАН, Асоциация за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл“) – Етнология Urbana Vs. Етнология Rustica – български модели на развитие

10.10. Иво Братанов (СОУ „Христо Ботев“ – Русе) – Езикът на ръкописи на Иван Момчилов (Правописни, фонетични и граматични особености)

10.20. Миглена Николаева (Регионален исторически музей – Плевен) – Специфични моменти от сватбените обичаи в част от „марашките“ села в Плевенско (60-те – 80-те години на XX век)

10.30. Миглена Христовова (Германия) – Брой № 9 от електронното списание „Онгъл“ – „Веда Словена: Мит – фолклор – литература“. Интернет източник:

<http://www.spisanie.ongal.net/broi9.html>

10.40. Томаш Рокош (Природно-хуманитарен университет в Шедълце, Р. Полша) – Attempt at Reconstruction of the Model the Midsummer Night's Ritual

11.00.

Закриване на Десетите Цар-Шишманови дни в Самоков

11.30.

Културна програма за чуждестранните и българските участници